

Døde besluttede Byraadet med 8 Stemmer imod 6 at frigate ham for at være Revisor af Kommunens Regnskaber.

Mødet den 25. Maj.

— Det overdroges til Hald og J. Kjær som Udvælg at drage Omsorg for Grundlovsdagens Æhukommelse her i Kommunen, i hvilken Anledning det paa Budgettet til dette Øjemed bestemte Beløb blev stillet til deres Raadighed.

^{283/so}. Fra Amtet var modtaget Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 15. d. M., hvorved der reserveres paa den i Mødet den 3. Novbr. f. A. vedtagne Forestilling angaaende det af Amtsraadet fastsatte Forholdsstal for Størrelsen af det Bidrag, som Landdistriket „Aarhus Mølle“ i Aarene 1881—83 skal udrede til Kommunens Skole- og Fattigvæsen. I denne Skrivelse udtales det, „at Ministeriet finder, at der ved den omhandlede Sags Afgjørelse fortrinsvis maa tages Hensyn til Forholdet mellem Kjøbstadens og Distrikts Skatteevne, saaledes som dette Forhold siller sig, naar Distrikts Skatteevne bedømmes — saa vidt det kan ske — efter den samme Maalestok, der benyttes som Grundlag for Skatteudskrivningen i Kjøbstaden“. Med Benyttelse af de af Byraadet meddelte Oplysninger om de herhen hørende Forhold er Ministeriet derhos kommet til det Resultat, at det af Amtsraadet bestemte Forholdsstal er passende, og i Overensstemmelse hermed har det dersor fastsat Mølledistrikts Bidrag for 1881—83 til Kjøbstadens FattigvæSENS- og Skolevæsensudgifter til $\frac{1}{500}$ af det hele Beløb, som aarlig udredes til de paagjeldende Udgifter.

Toges til Efterretning, idet Byraadet derhos vedtog at foresørge hos Amtsraadet om, hvorvidt de i dets Møde af 15. Maj 1878 — se Byraadsforh. for f. A. Side 73 — vedtagne Bestemmelser med Hensyn til Bidragets Fordeling paa Hartkorn samt paa Formue og Lejlighed, ligesom ogsaa dets Ligning ved Kjøbstadens Ligningskommission, endnu skulle staa ved Magt. (Se Mødet den 6. Juli.)

^{15/82}. Da der med Hensyn til det i forrige Møde behandlede Andragende om officiel Benævnelse paa den Vej, der gaar fra Teglgaardsgade og Norsgade til Galgebakksvejen, senere fra flere andre Grundejere ved Vejen var fremkommet et Modandragende, hvori det oplyjes, at det ikke er efter Bemyndigelse af samtlige Grundejere, at det første Andragende er blevet indgivet, besluttede Byraadet at stille denne Sag i Vero indtil videre. (Se Mødet den 9. Novbr.)

⁷³/₈₂. I Anledning af den i forrige Møde fremlagte Overenskomst angaaende en forandret Anbringelse af Telegrafledningerne her i Byen blev det vedtaget, da Byraadet navnlig maatte ønske at undgaa de foreslaade overjordiske Ledninger i Byens Gader, over Havneplassen, Skolebakken og paa Kystvejen, at ned sætte et Udvalg, bestaaende af Baumann, D. Langballe og Mørk, til nærmere at drøfte Sagen og eventuelt indlede yderligere Forhandlinger med Telegrafdirektøren. (Se Mødet den 22. Juni).

¹²²/₈₂. I Henhold til en foreliggende Erklæring fra Brolægningsudvalget vedtog man at besvare et af Pølsefabrikant Emil Henriksen om Anlæg af en Kloakledning indgivet Andragende derhen, at Kommunen vil kunne modtage Spildevandet fra den ham tilhørende Ejendom Nr. 43 i Søndergade i en lufket Ledning ved Ejendommens Port, naar der herfor erlægges 120 Kr. til Kæmnerkassen.

¹²³/₈₂. Paa Konto VIII. 2. h. i indeværende Aars Budget er der til Kloakering af Strækningen fra Maen til Guldsmedgade op>taget et Beløb af 4000 Kr., hvorfaf Grundejerne skulle bidrage 3600 Kr. og Kommunen udrede 400 Kr.; men da det senere har vist sig, at der fra Grundejerne kun kan forventes 2936 Kr. i Bidrag, havde Brolægningsudvalget ansøgt om yderligere Bevilling af det manglende Beløb, nemlig 664 Kr.

Bed Sagens 1. Behandling blev den forlangte Bevilling givet. (Se næste Møde.)

¹²⁵/₈₂. Fra Udvalget for Brolægning, Vejvæsen og Hovedvandløb forelaa følgende Skrivelse af 1. d. VI., saa lydende:

„Byraadet har i den seneste Tid tilstillet Udvalget forskjellige Andragender fra nogle af de private Gader (Olshensvej, St. Annagade), hvori der flages over Mangler af forskjellig Art. Da der tillige foreligge Andragender i lignende Retning fra andre Gader, saasom Søgade og Valdemarsgade, og da der jævnlig ankes over Gader og Vejes mindre gode, for ej at sige usfarbare Tilstand, tror Udvalget det rigtigst at fremføre nogle Bemærkninger om disse Forhold i Almindelighed.

Som bekjendt var Byens Brolægning for en 10 à 15 Aar siden i en meget maadelig Forsatning. Det blev nødvendigt at foretage en grundig Forbedring baade med Hensyn til Afløbsforholdene og til en befremmere og mere tidsvarende Belægning af Kjørebaner og Fortove. Der blev hertil anvendt ikke saa Midler, hvilket blandt andet fremgaar af hoslagte Oversigt over Udgifter til Veje, Gader og Kloaker i Tiaaret 1871—80.

I disse 10 Regnskabsaar er der saaledes hertil ialt anvendt omtrent 464000 Krøner. Af dette Beløb falder der paa Nybygninger og Omlægninger, hvilke sidste efter deres Natur ogsaa nærmest maa betegnes som nye Arbejder, 376000 Krøner. Heraf er der af Grundejerne tilskudt 114000 Krøner, saa at Kommunens Udgift foruden Bedligeholdelsen bliver 262000 Krøner i det nævnte Tidsmaal. Det turde dersfor synes, at Kommunen foreløbig har gjort tilstrækkeligt i den nævnte Rettning og rolig maatte kunne lade Arbejder af den Art hvile. Dette vilde ogsaa have været Tilfældet, naar ikke Byens pludselige stærke Udvikling var falden i denne Periode. Dens store Udvidelse kræver nemlig særlige Foranstaltninger, som Kommunen umuligt i Længden kan skyde fra sig. Fordringen om disse Krav's Tilfredsstillelse vil stadig træde stærkere frem og med jo større Berettigelse jo længere man tøver med at opfylde dem, idet det vel maa erindres, at Byens Udvidelse forhaabentlig stadig vil være jævnt fremadskridende, altsaa stadig medføre nye Krav.

Som Bevis paa hvad der i Øjeblikket foreligger af Arbejder, der burde udføres for at Tilstanden kunde faldes tilfredsstillende, henvises til medfølgende Overslag fra Stadsingeniøren. Dette Overslag andrager cirka 100000 Krøner, og er der deri ikke en Gang medtaget saadanne assides liggende Gader som dem hinsides Jernbaneslugten eller Olsensvej, men heller ikke de store Omlægninger, som Købnet af Bispegaarden, Anlægget af Clemensbroen og Ordningen af Kloafforholdene i Byens Vestkant, ej at tale om Mølledistrikts Indlemmelse, ville fordre. Derimod vil der af disse 100,000 Kr. kunne forventes refunderet omtrent $\frac{1}{4}$ fra private Gader og for Kloaker, i Følge den bestaaende Praxis.

I nævnte Overslag er naturligvis medtaget, hvad der resterer af Arbejdsplanen fra 1873. Den Gang besluttede Byraadet en Række Omlægninger, som skulde være fuldførte inden 1884. Heraf resterer for et Beløb af 30000 Kr., som altsaa maa komme til Udgift i de nærmeste Aar, for at det de paa-gjeldende Gader givne Tilsagn kan blive opfyldt.

Medens det saaledes staar Udvalget klart, at der til Brolegningsarbejder (heri indbefattet Kloakanleg) maa skaffes Midler udenfor Budgettet, skal man herom dog for Øjeblikket ikke stille noget Forslag, men blot alt nu henpege derpaa, idet det maa erindres, at Kommunen, hvor den ikke selv vil udrede Bekostningen, men formaa Grundejerne til at besørge det for-

nødne, ofte vil være tvungen til at staa i Forskud for Udgifterne, for at de paabudte Udbedringer og Anlæg kunne blive af en tilfredsstillende Beskaffenhed.

Hvad nu selve de private Veje angaar, hvis Tilstand sine Steder er aldeles utsætelig, da har Byraadet paalagt Udvalget at bringe Byvedtægtens § 44 i Anwendung paa dem. Denne § siger, at Vejen skal holdes i „farbar Stand“, hvilket Udtryk er af en saa ubestemt Karakter, at det vilde være meget ønskeligt, om Byraadet vilde give det en bestemt Definition. Som Bejledning hertil har Udvalget af Stadsingeniøren forlangt medfølgende Beskrivelse af Vejes og Gaders Udstryrelse i 6 forskellige Gradationer af Godhed. Udvalget formener at den nætringeste (Nr. 2) indeholder omtrent Minimumsbetingelsen for at en Vej kan kaldes „farbar“. Endvidere siger samme §, at der skal være „forsvarligt Afløb“ „for Spildevandet“, „naar dette ikke afledes forsvarligt paa anden Maade“. Opmerksomheden henledes i saa Henseende paa Byraadets Beslutning af 17. December 1874, om Regler for Afløb inden Bygningsstillaelse gives. I Følge denne skal Afløbet være dannet af „tilhugne Sten“, naar underjordisk Ledning ikke anvendes. Det turde derfor synes rigtigt, at der ved „forsvarligt“ Afløb maatte forstaas en saadan Beskaffenhed deraf som betegnet i nævnte Byraadsbeslutning.

I Følge det her udviklede indstiller Udvalget, at Byraadet godkjender nedenstaaende Fortolkning af de paagjeldende Udtryk i Byvedtægtens § 44 og — om fornødent — indstiller Sagen til Ministeriets Stadsfæstelse, for at §'en dernæst kan blive bragt i Anwendung, hvor det maatte anses for at være fornødent.

Byraadet beslutter at udstede følgende Bekjendtgørelse om Forstaaelsen af Byvedtægtens § 44:

„Udtrykket „farbar Stand“ i Byvedtægtens § 44 vil Byraadet have forstaet saaledes, at de i nævnte § omtalte private Veje skulle være udstyrede med grusede Fortove med Rantsten. Fortovene skulle have en Bredde af 6—8 Fod. Rendestenene være brolagte i 18" Bredde med tildannede Sten, og Røsrebanen være forsynet med 4" Chaussering med Paksten som Underlag for Chausseringen.

Bed Udtrykket „forsvarligt Afløb“ skal forstaas, at Spildevandet fra Bygningerne bortføres i brolagte Rendestene med tildannede Sten i 18" Bredde, naar det ikke tilstrækkelig afledes paa anden Maade, nemlig gjennem Kloaf“.

Øverført

over

Udgifterne til Veje, Gader og Kloafer i Marhuse i Genhold til Regnskaberne for Skatret **1871–80.**

Regnskab.	Bæliger= hofbælte.	Mye Gader og Veje.		Omregning af Gader.		Gaderudlæg.		Sækastning.	Gaders Udvældelse.	Refusion.
		Gader og Kloaf.	Beje.	Rentø VILL.	Mitiver og laan.	Rentø VILL.	Mitiver og laan.			
1871	3420	3400	Æglergaardsga- fræde Rindriisgabe Markdæspl. fuldf.	3400	2400 64 XVIII	2593	1760	540	300	755
	3420	3400		3400	2464	2593	1760	540	300	755
Sum	3186	6132	Rosentrængs- gade Drænrør Rygsvejen	1140	826 XVIII 3915	2393		880		1710 1852
				1140	4741	2393		880		3562

Regnskab.	Bædige-holdelse.		Nye Gader og Veje.			Omlægning af Gader.			Kloakanlæg.			Erefastning	Gader & Indvielse.	Refusion.
	Gader og Kloaf.	Veje.	Konto VIII.	Konto VIII.	Aktiver og Laan.	Kont. VIII.	Aktiver og Laan.	Konto VIII.	Aktiver og Laan.	Konto VIII.	V. R. III.			
1877	3652	3933	Nørsgade Teglgaardsg. } til Nørsg. / Knudrisg. s } Forlængelse }		5940 2770 4248	5217	Badevej Skolegade Immervad Fisferryde Amaliegade Aagade Grønland Frederiksøgade		2693 34 18 96 7772 13425 322 2766			25	758	1245 1673 1819 17660 3252 7004
	Sum	3652	3933		12958	5217		27126				25	758	32653
1878	3542	4356	Ny Kirke- gaardsvæj Efterstød Sønderalle Valdemarsg.		2796 161 15461 2589	4684	Efterstød Frederiksøgade	143 3564	Borrebaek	1936 1624	610		1936 1135 1729 1295 1056 1622	
	Sum	3542	4356		21007	4684		3707			3560	610		8773

	5752	3404	Fra Kont.XVII Sønderalle Valdemarsg.	7478		4048	Fra Kont.XXII Frederiksgade Aagade Kannikeg.XXII Studsgade	817 45 494 284 12396	Borrebaek Grønnegade Frederiksg. (fra XXII) Store Torv Frederiksby.	1936 2876	427	115	454 1936 672 735 2488 1232 561 705 225 582				
1879																	
	Sum	5752	3404		7478	667	4048			14036		4751	20199	427	115	9590	
	5482	3617	Banegds-Bej Torvor		2314	1815	Ridderstræde Bolden Studs-gade Møllestien Beholdning af Sten	470 1822 254 2284 5087	Borrebaek Frederiksberg Valdemarsg. Ryesgade Store Torv Søndergade	1313 4000 1604 1987 3183	1936 2879 67						
1880																	
	Sum	5482	3617		2314	1815		2292	7626			12087	7132			18458	
	Galt	39194	43424		14573	136494		31960		9460	121352		17838	44048	3795	1815	92895
					151067				130812			61886			5610		

Udgifter til nye Arbejder og Omlægninger fordeler sig på
de enkelte Anlæg saaledes:

Ryesgade med Kloak	43241
Rosenfrængade	5185
Brunsgade	14045
Fredensgades Forlængelse	11237
Knudrisgade med Kloak	8695
Nors-, Olsens- og Teglgaardsgade	20151
Sønderalle med Kloak	30986
Baldemarsgade med Kloak (Søgade)	5638
Ny Kirkegaardsvej	2796
Kystvejens Chaussering	3915
Frederiksbroens Udvibelse	1249
Munkport, Nørrealles Fortove og Kloak	4602
Banegaardsvejs Fortov og Kloak	2314
Havgyden	1760
Fredensgade og Torv med Kloak	25414
Nørregade med Drænlægning	7994
Søndergades sydl. Del og Kloak	14616
Skolegade med Kloak	5448
Mindegade	4893
Revet og Havnegades Fortov	3763
Immervad med Kloak	7470
Fiskergyde	1423
Kannikegade med Kloak	6550
Badevej og Grønlandsøgade	3080
Pistolstræde	677
Amaliegade	7850
Aagade	13919
Frederiksgade med Kloak	7627
Studsgade med Kloak	12650
Montanavej, Borupsgade og Fægergaardsvejens Afløb	2773
Møllestien	2284
St. Torv med Kloak	6722
Ridderstræde med Kloak	470
Volden	1822
Grønnegades Kloak	2188
Jernbanens Kloak	12438

Overført... 307885

Borrebaekens Kloafering	15182
Frederiksbyg-kloaken	15611
Andel i Landevejsgader	31960
Stenbeholdning	5087
Faalt... 375725	

Ifølge ovenstaende er der i Tiaaret 1871—80 bleven anvendt til:

Almindelig Bedligeholdelse af Gader..	39194
" " " Beje ...	43424
	82618

Snekastning.....	3795
Gaders Udvidelse	1815
	5610
	88228

Nye Gader og Beje .. .	151067
Landevejsgader .. .	31960
Omlægninger .. .	130812
Kloafer .. .	61886
	375725
	463953

Refunderet til $\frac{31}{12}$ 80 .. .	92895
Udestod den Gang endnu .. .	21471
	114366

Kommunens Tilskud foruden Bedligeholdelse altsaa .. .	261359
--	--------

Kommunens Tilskud tilligemed Bedligeholdelse .. .	349587
---	--------

Føreløbigt Overflag

til

Kloaker, Chaussering og Brolegning af forskjellige Gader i Aarhus.

	Brolægning.				Chaussering.				Aloaf.				
	Kr.	D.	Kr.	D.	Kr.	D.	Kr.	D.	Kr.	D.	Kr.	D.	
Oversørt...													
Rendestene i Borups- gade, Hallsvej, Kriegersvej, Dyb- bølgade, Montana- vej, Føstvedg., Grøn- landsøgade, 1830 Al. à 1,50.			29600	00	8400	00	-	-	2800	00	8500	00	
3. Arbejder, som i Fremtiden blive at udføre:			2740	00	21000	00		8400	00			2800	00
Omlægning af Fre- densgade fra Søn- der Alle til Torvet, Midten af Gaden.	3000	00											
Omlægning af Øster- gade, nye Fliser og Fortov	7000	00											
Omlægn. af Munkeg. og nye Brosten ..	4200	00											
Omlægn. af Klosterg. og nye Brosten ..	11000	00											
Omlægn. af Graven og nye Brosten ..	5600	00			30800	00		8400	00			11300	00
					81400	00							
									101100				

En 40 Fods Vej med 8' Fortov, begge Sider, kostet:

1. Med Kantsten og brolagte Rendestene (18"),
 2. Sort Brosten og 4" Chaussering, uden
Paklag og gruset Fortov pr. Alen 10 Kr. 00 D.
 2. Do., men med Paksten som Underlag for
Chausseringen
 3. Do. med do. og Fliser i Stedet for Kantsten
 4. Do. med do., men med Mosaikbrolægning
i Stedet for gruset Fortov
 5. Do. med do., men med Brolægning af ekva-
rerede Sten i 12' Bredde i Midten og
○ Sten ved Siderne i Stedet for Chausse
 6. Do. med do., men med ekvarerede Brosten
i Stedet for de ○ Sten ved Siderne .
		—	13 — 00 —
		—	16 — 25 —
		—	20 — 00 —
		—	28 — 00 —
		—	34 — 00 —

Idet Byraadet erklærede sig enig i den Opfattelse af Udtrykkene i Byvedtægtens § 44 „farbar Stand“ og „forsvarligt Afløb“, som er gjort gældende i foranstaende Skrivelse, besluttede man at anmode Udvalget om i ethvert enkelt foreliggende Tilfælde at ville indhente Byraadets Bestemmelse for, hvilke Fordringer der i de omhandlede Retninger burde stilles for hver enkelt privat Vejs Vedkommende.

¹²⁹/₈₂. Af Indkvarteringskommissionen var fremsendt en Skrivelse af 9. d. M. fra Kommandantskabet, hvori meddeles, at Generalkommandoen paa Kommandantens i saa Henseende gjorte Forestilling har bifaldet, dels at der søges opnaaet en Udværelse af Exercerpladsen paa Skeiby Mark, — der oprindelig er blevet anvist det herværende Dragonregiment til udelukkende Brug og dersor har vist sig at være altfor lille som Exercer- og Evoleringsplads for Aarhus Garnison, efter at denne er blevet forøget med en Artilleriafdeling, — og dels at der anvises Artilleriafdelingen en særskilt Plads til Batteri- og Afdelingsevolutioner. Som Følge heraf anmoder Kommandantskabet Kommissionen om at foranledige, at det Areal paa c. 3 Tdr. Land, der i de senere Aar ere fratagne ovennævnte Exercerplads, atter maa blive tillagte samme, samt at der snarest muligt maa blive anvist Artilleriafdelingen en Exercer- og Evoleringsplads paa c. 50 Tdr. Land.

Byraadet vedtog at anmode Markudvalget om ved Bekjendtgørelse gjennem Bladene at søge et Areal til Leje til den sidstnævnte Exercerplads indenfor en passende Afstand fra Byen. Hvad den første Del af Militærrets Forlangende derimod angaaer, da er den paagjældende Jordlod, der udgør 8 $\frac{1}{7}$ Tdr. Land, udlejet for Tiden til 1. Oktbr. 1885, og vil saaledes ikke kunne tillægges Exercerpladsen, med mindre Lejeren ved Forhandling kan bringes til at afsætte den forinden. (Se Mødet den 10. August.)

¹³⁰/₈₂. Efter Andragende fra vedkommende Grundejere og i Overensstemmelse med Brolægningsudvalgets Erklæring besluttede Byraadet at tillægge den Vej, der fra Munkeport fører op til Epidemihuset og som i daglig Tale hidtil er blevet benævnt Galgebakkevejen, Fordbrugsvej eller Brendstrupvejen, Navn af „Ny Munkegade“. For saa vidt Andragendet derhos tillige gaar ud paa Anbringelse af offentlige Lygter der Steds, besluttede man at indhente Gasværksudvalgets Erklæring. (Se Mødet den 15. Juni.)

¹³²/₈₂. Et fra Amtet til Erklæring modtaget Andragende fra Aarhus Værtshusholderforening om fgl. Stadfestelse paa Foreningens

Bedtægter blev afgivet til Erklæring af Udvælget for Forening af flere Næringsadkomster m. v. (Se Mødet den 20. Juli.)

^{140/80.} Paa Begjæring blev C. Kjær fritaget for at være Medlem af Udvælget for en Opsyldning i Havet ud for C. Langballe og Søns Grund og i hans Sted valgt J. Ormslev. (Se Byraadsforh. for 1880, Side 63, 74.)

Mødet den 1. Juni.

^{117/81.} Efter Indstilling af Udvælget for Sct. Clemensbro approberede Byraadet følgende ved den derom afholdte Licitation gjorte Laveste Bud, nemlig af Entreprenør S. M. Sørensen paa 7550 Kr. for Opførelsen af Aapillerne med tilhørende Granitmure til Sct. Clemensbroen samt af de Herrer Bonneisen & Dampstrup, København, paa 5010 Kr. for Lavbroen over Aaen.

Før saa vidt Udvælget dernæst havde forelagt en Indstilling, hvori der henvises til Ønskeligheden af, at den nuværende Passage ad Stentrappen ved Clemensbroens Opførelse bliver forlagt til et andet Punkt, besluttede man at opfordre Udvælget til at fremkomme med nærmere Forslag i saa Henseende. (Se Møderne den 11. f. M. og den 8. dennes.)

^{259/81} Efter at den i Mødet den 30. Marts fremlagte Plan til et nyt Krudthuus med tilhørende Overslag i Følge senere modtagen særlig Anmodning var bleven indsendt til nærmere Overvejelse af Krigsministeriet, havde man under 26. f. M. modtagen en Skrivelse, hvori 2den Generalkonmando Intendantur næst at meddele, at Krigsministeriet for sit Bedkommende har godkjent det ovennævnte Forslag, fremhæver det fra Krigsbestyrelsens Side ønskelige i, at alle midlertidige Foranstaltninger til Anbringelse af Artilleriets Krudt i Aarhus undgaas, ved at Opførelsen af det projekterede Krudthuus snarest muligt paabegyndes, og desaafsag anmorder Byraadet om at foretage Skridt til Erhvervelse af Indenrigsministeriets Approbation paa Opførelsen samt dernæst at skride til Iværksættelsen af denne uden at oppebi den ny Garnisonslov, om hvilken det forudsættes, at den ikke vil udkomme i den nærmeste Fremtid.

Byraadet besluttede at imødekomme Krigsbestyrelsens Ønske om strax at søge Indenrigsministeriets Approbation paa det foreliggende Forslag, uden at man dog derved vilde forbinde sig til strax at opføre der omhandlede Bygning, til hvilken man for Tiden savner de forøgene disponible Midler.